

Jørn Lunds beretning ved Det Danske Akademis årsfest

Taler

Jørn Lund
Direktør og professor

Dato

25. november 2005

Sted

København

Velkommen til Det Danske Akademis årsfest.

Akademiet har suppleret sig med to nye medlemmer siden sidst, Svend Aage Madsen og Pia Juul. Og så har vi afholdt de regelmæssige møder den tredje tirsdag en række måneder på Rungstedlund. Akademiet har været vært ved det årlige forfattermøde, hvortil der indbydes en lille snes personer, der læser op af endnu ikke offentliggjorte tekster, som kommenteres af de forsamlede tilhørere. I år deltog Naja Marie Aidt, Morten Blok, Connie Bork, Jens Martin Eriksen, Katrine Marie Guldager, Merete Pryds Helle, Lotte Inuk, Christian Jungersen, Pia Juul, Anne Lise Marstrand-Jørgensen, Janina Katz, Line Knutzon, Viggo Madsen, Peter Poulsen og Sara Stinus.

Vi har indbudt Deutsche Akademie i Darmstadt til en tysk-dansk sammenkomst til maj. Akademiet holder sit årsmøde her, mødes med os, og der afholdes to offentlige arrangementer; der vil blive læst op på tysk og dansk, og emner af fælles interesse vil blive drøftet. Ud over de faste nordiske kontakter har akademiet altså i de senere år udvidet sin radius med forbindelser til Frankrig og Tyskland.

Det er heller ikke nogen dårlig idé at åbne sig over for andre impulser end de mange, der melder sig fra angelsaksisk og amerikansk kultur. Medens man i 60'erne talte om 'underholdningsindustrien', fx i Ernst Bruun Olsens 'Teenagerlove', drøfter man i dag efter amerikansk inspiration 'oplevelsesøkonomien's særlige potentiale; det skulle ikke undre mig, om man på Handelshøjskolen allerede har et professorat i oplevelsesøkonomi. I hvert fald har man i vor kulturkreds rigelig anledning til at stifte bekendtskab med amerikansk kultur på godt og ondt, medens påvirkningen fra fransk og tysk ikke er så mærkbar. Tilslutningen til studiet af tysk og fransk på alle de højere læreanstalter er vigende, og miljøerne er nødlidende. I gymnasieskolen er tysk og fransk valgmuligheder blandt mange andre, og i vort naboland Norge har den nye undervisningsminister ment, at man kan nøjes med et fremmedsprog: engelsk.

Hvis fremmedsprogsundervisningen skulle indrette sig efter samhandelens omfang, skulle man i skolen, som man altså gør, lægge vægt på engelsk. 2. fremmedsprog skulle være tysk, 3. fremmedsprog skulle være svensk. Fransk, spansk og russisk ville ikke finde plads. Det fortalte økonomiprofessor ved Københavns Universitet Christian Hjorth-Andersen ved Dansk Sprognævns 50 års-jubilæum, og han sluttede af med at ønske det danske sprog en snarlig død! En forfriskende fornyelse ved en jubilæumsfest!

Men hvis man nu lagde prognoser om fremtidig vækst til grund for skolens fremmedsprogsundervisning, skulle man nok placere mandarinkinesisk højt på listen, for væksten inden for det sprogområde kan i løbet af få år gøre Kina til en af de vigtigste "spillere", som det hedder, på markedet, uanset hvor meget EU skriger op om, at vi ifølge Lissabonprocessen skal være verdens førende 'videnøkonomi'. Utopisk pjank, som har sat en endeløs række af aktiviteter i gang for at fremme Lissabonprocessen. Bemærk, at når politikere mødes et sted, får vi et nyt ord, bestående af bynavnet plus 'proces'. I forskningssammenhænge taler man eksempelvis om Bologna-processen. Jeg håber aldrig, der vil afholdt et møde i Nürnberg....

Men hverken kultur eller uddannelse er trods alle tendenser alene baseret på økonomiovervejelser. Når fransk traditionelt har haft en stærk placering i gymnasieskolen, skyldes det naturligvis, at fransk kultur har påvirket dansk kultur mærkbart; der er i en løbende dansk tekst selv i vor tid flere franske låneord end engelske, og der er stadig en stærk interesse herhjemme for Frankrig. Alligevel viger faget som skole- og studiefag i en tid, der ellers principielt hylder diversiteten, også i sprogpolitikken.

De klassiske fag er nærmest ikke-eksisterende i gymnasieskolen, selv om man skulle mene, at noget af det, der kan binde de europæiske samfund sammen, er den fælles arv fra antikken. Latin er også nyttigt fra et sprogligt synspunkt, fordi mange af de faglige udtryk, der hver dag dannes, bygger på elementer fra latin og græsk, ofte i engelsk forklædning. Universiteterne er velforsynede med fremragende kendere af den klassiske tid, men de falder for tidens spøgelse: taxameterprincippet og de faldende studietrinstilvækster, som det hedder i det økonomifikserede administrationssprog. Udbuddet af sprog begrænses.

De nordiske lande er ellers ved at finpudse en såkaldt nordisk sprogdeklaration; i den mødes samtlige lande i det synspunkt, at alle i Norden skal lære to sprog ud over deres modersmål, og der gøres omhyggeligt rede for den enkeltes sproglige rettigheder. Deklarationen er alt andet end klaustrofobisk, og kradser man lidt i begrebet 'nordisk kultur', ser man let, at den er et resultat af kontakten med kulturer uden for Norden.

Lad os i forbifarten notere eksempler som kristendom og kirkebyggeri, det

hanseat-dominerede købstadsliv i middelalderen, renæssancehumanismen og oplysningstiden, den højtyske dominans fra reformationen til og med Chr. VII, som var den sidste konge med tysk som enerådende hofsprog, den stadige strøm af udefrakommende dronninger fra Bengerd til kronprinsesse Mary, romantik og naturalisme; alt kan dokumenteres i samfundsliv, i sprog, i malerkunst, litteratur og musik.

Noget så dansk som romantikken er jo en manifestation af en strømning, der slår igennem omtrent samtidig i England, Tyskland og Frankrig, men som antager forskellig skikkelse i de forskellige kulturer. Den danske romantik er tyskpåvirket, ja næsten indført hertil af tyskere. Kunstnerne kombinerede nye indtryk med en videreførelse af den klassiske tradition. Dannelsesrejserne gik ikke til Eskildstuna, Drammen eller Vojens, men til Paris og navnlig Rom. Amputerer vi den klassiske inspiration ud af den romantiske malerkunst, går den kun på ét ben.

Man kan derfor roligt kaste sig over studiet af dansk kunst og kultur uden at frygte selvtilstrækkelighed eller isolationisme. Enhver nærmere beskæftigelse vil føre os ud i verden. Når jeg er i en europæisk storby, tager jeg gerne ind på det stedlige nationalgalleri og prøver at datere de udstillede billeder; selv for en beskeden kender af europæisk malerkunst er det ofte let at placere et maleri i det rigtige årti, hvad enten vi taler om et maleri fra 1770'erne, 1890'erne eller 1930'erne. Nok er Jens Juel, Krøyer og Egill Jacobsen i høj grad sig selv, men de har fætre og kusiner i hele Europa.

Det Danske Akademi har hvert år den fornøjelse at tildele danske forfattere en række forskellige priser. Der uddeles mange priser i kongeriget Danmark, og akademiets uddelinger rydder kun sjældent avisernes forsider. Det gør de bedre i Sverige, og også danske aviser er der på pletten. Men med særlig energi, når man

har farten af intern uenighed og mulig skandale. Den i Danmark ret ukendte Knut Ahnlund, som i øvrigt er en fremragende kender af dansk litteratur og tidligere professor her i landet, kom igen i danske aviser, selv om det er en gammel nyhed, at han har et kritisk-distant forhold til de fleste af sine kolleger i akademiet. Hvorfor er det nu så interessant - igen? Det interessante skulle jo være, at nobelprisen er en international begivenhed, og at opgaven med at finde frem til årets modtagere blandt kandidater fra hele verden er ulige sværere, end den vi har her i landet, når vi skal uddele priser.

I år har vi fem priser; den store pris uddeles kun i lige år. Suzanne Brøgger motiverer at Kjeld Abellprisen tilfalder forfatteren Claus Beck-Nielsen, Gelstedprisen overrækkes til Asger Paaderkooper Braun efter motivering af Per Kirkeby, Sven Holm taler for Kirsten Hammann, som skal modtage Beatriceprisen, og docent, dr. phil. Carl Henrik Koch modtager Selskabet til de skønne og nyttige videnskabers pris efter motivering fra Frederik Stjernfelt; talen holdes af Søren Ulrik Thomsen. Og talen for modtageren af årets Silas-pris holdes af Jens Smærup Sørensen.

Musikken er i gode hænder hos koncertmester Christina Åstrand.

Velkommen til ord og toner!

Tags

Festtale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/jorn-lunds-beretning-ved-det-danske-akademis-arsfest-2005>